

Fødsler og fisketure

»RØDSTRØMPEBEVÆGELSEN« svarede Ritt Bjerregaard, da TV-Avisen ved årsskiftet spurgte hende, hvilken begivenhed i 70erne hun betragtede som den vigtigste. Og som socialminister er rødstrømpen Ritt Bjerregaard gået i aktion. Hun har i modsætning til sine mandlige ministerkolleger bebudet et forslag om barselsorlov til mænd. Det er et af Rødstrømpebevægelsens krav til en bedre barselsorlov.

Men det er kun *princippet* om, at mænd har ret til barselsorlov, som Ritt Bjerregaard vil tage hul på. Som god socialdemokrat deler Ritt Bjerregaard nemlig sine mandlige ministerkollegers opfattelse af, at der ikke er råd til store reformer under krisen. Ritt Bjerregaard foreslår kun, at manden skal have ret til een uges orlov efter fødslen, og kun at kvindens barselsorlov på 14 uger udvides med 8 ugers orlov før fødslen.

MANGE kvinder er i dag nødt til at bruge 8 uger af deres barselsorlov *inden* fødslen, og hvis graviditeten går over tiden, ja så er der kun godt en måned tilbage til en egentlig barselsorlov. En undersøgelse på porcelænsfabrikken Bing & Grøndahl viste, at en orlovsperiode *før* fødslen er det krav, som arbejderkvinderne sætter højest. Det er dette krav, som også er rejst i fællesbetænkningen fra Ligestillingsrådet og Børnekommissionen. Det er regeringen nu tilsyneladende indstillet på at imødekomme.

Men 14 uger *efter* fødslen er stadigvæk ikke nok. Det er ikke tid nok til at komme sig fysisk efter fødslen, det er ikke tid nok til at sikre barnet en god start i vuggestuen og det er ikke tid nok til at sikre, at en kvinde *ikke* skal afbryde den periode, hvor hun ammer sit barn.

Børn er ikke en privat sag. Det er vigtigt for os alle at være med til at sikre børn gode opvækstvilkår og en god start på livet. Og børn er heller ikke kun en belastning. Det er rart at have børn. De ændrer hverdagen og de kan lære forældrene nye ting.

Men det kræver alt sammen tid. God tid.

Derfor er kampagnen for bedre barselsorlov, der slutter med en høring næste lørdag i København, et godt initiativ. Der skal et stort pres til, hvis tingene skal ændres. Kampagnen, der har tilslutning fra omkring 30 organisationer, fagforeninger, partier, Rødstrømpebevægelsen og andre kvindegrupper kræver ret til 26 ugers barselsorlov efter fødslen og ret til 8 ugers orlov før fødslen med fuld lønkompensation betalt af en arbejdsgiverfond — og ikke af skatteyderne.

EN UDVIDET barselsorlov, der kun omfatter kvinder, kan være med til at *fastholde* et kønsrollemønster, hvor kvinderne er hovedansvarlige for børnene. Derfor kræver barselsorlovskampagnen også, at manden skal have *ret* til 13 ugers barselsorlov, heraf de 4 uger i forbindelse med fødslen. Kontakten til barnet i den første levetid spiller en stor rolle for forholdet mellem børn og forældre fremover. Det gælder ikke mindst for manden, som let kan føle sig »udenfor« i forhold til mor og barn, trække følehornene til sig og opgive et forsøg på at bryde op i det tilvante kønsrollemønster.

Socialrådgiver Hanne Reintoft kalder kravet om barselsorlov til mænd for »et luksuskrav« i en iøvrigt udmærket artikel i ugebladet »Alt for damerne« om 70ernes manglende landvindinger for kvinder. Hanne Reintoft og med hende DKP og flere mener, at kvinder skal sikres en god barselsorlov, før et krav om mænds ret til at være sammen med deres nyfødte børn overhovedet kan komme på tale.

Men hvor lang en orlov skal kvinder så have, før manden kommer ind i billedet? I Ungarn har kvinderne 3 års barselsorlov med mulighed for en orlovsperiode på 5 år, hvis de føder et barn mere. Sådan en lang barselsorlov for kvinder er med til at presse kvinderne ud af arbejdsmarkedet.

»NÅ JA, DER er også langt fra vores barselsorlov på 14 uger til en orlov på tre år. Og hvad nu hvis Ritt Bjerregaard vil give mændene en uge på *bekostning* af kvindernes barselsorlov?« Sådan lyder den næste indvending.

En lov om barselsorlov er ikke en lagkage, der kun har et bestemt antal stykker. Tvært imod kan det styrke mulighederne for at tvinge en bedre barselsorlov for kvinder igennem, hvis mændene aktivt går ind i kampen for en bedre barselsorlov.

Og mange mænd vil faktisk *gerne* have barselsorlov. Ikke kun bedrelønnede akademikere og mellemlag, men også mænd indenfor LO-området. Det viser bl.a. en undersøgelse i Metalarbejderforbundet, hvor over halvdelen af tillidsmændene inden for metal tilkendegav, at de ønsker barselsorlov for mænd. Og Odense afdeling af Metal, der er landets største, vedtog stort set eenstemmigt på en generalforsamling kravet om barselsorlov til mænd.

Der var heller ingen støtte at hente for Thomas Nielsen, da han på LOs kongres i oktober kaldte forslaget om barselsorlov til mænd for »et forslag fra de fornemme kvinders klub«. Han sagde, at mændene bare ville bruge en barselsorlov til at tage på fisketur. En lang række mandlige og kvindelige delegerede kritiserede meget skarpt Thomas Nielsens holdning, så han sammen med forretningsudvalget til sidst måtte opgive sin modstand mod et ligestillingsudvalg under LO.

FAGBEVÆGELSENS aktive opbakning er en afgørende forudsætning for at gennemføre de krav til en kvindefrigørelse som Rødstrømpebevægelsen har været med til at stille op gennem 70erne. Og den er en afgørende forudsætning for at spørgsmålet om kvindernes frigørelse ikke kun engagerer dem, der har et socialt og intellektuelt overskud til selv at gøre noget ved tingene. Derfor er det også vigtigt, at samarbejdet mellem fagbevægelse og kvindebevægelse fastholdes udover spørgsmålet om barselsorlov.

Spørgsmålet om barselsorlov handler i sidste ende om børns opvækstvilkår og om de voksnes muligheder for at have et liv udenfor arbejdspladsen. Derfor skal kampen for en bedre barselsorlov også på længere sigt kædes sammen med kampen for nedsat arbejdstid og kampen for et bedre boligbyggeri og flere daginstitutioner.

Der er ikke råd til dyre reformer, siger Socialdemokratiet og betaler 10 milliarder kr. om året i understøttelse.

»Vi vil leve — overleve det er for lidt,« siger kvinderne. kj